

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXI. Bononien. fideicommissi. Assignato bonorum cum onere fideicommissi, facta per patrem filiis in vita, pro dote materna, & legitima, ac omni & toto eo &c. An detractiones afficiat, adeò ut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

DISC. XX.

P Rincipissa Plumbini Isabella Appiana, Brachiani Ducissa, de qua mentio habetur occasione negotiorum Status Plumbini sub titulo de feudis disc. 57. & alibi, unieam habens filiam ex primo matrimonio monialem professam in Monasterio S. Catharinae de Senis, quae ante professionem, amplam fecerat renunciationem ad favorem ejusdem matris, de omnibus ejus bonis, & juribus, etiam legitimam, sub annua vitalitia praestatione scutor. 150. aliarumque specierum pro victu, & vestitu; in ejus testamento (in quo de universo ferè asse in pios usus disposuit) dictae filiae moniali reliquit mensura feuda 30. pro omni, & toto eo, quod ab ejus haereditate, tam ex causa legitimam, quam ex quacumque alia causa, & titulo praetendere posset, ita ut nihil aliud assequi deberet, sub poena caducitatis à dicto legato. Post testamentum verò quosdam confecit codicillos, in quibus declaravit, quod licet legatum ad favorem filiae in testamento relatum contineret, ut nihil aliud ab ejus haereditate praetendere posset; Nihilominus, si vel de jure, vigore renunciationis aliud competeret, declaravit illud remanere saluum; Hinc proinde orta est extrajudicialis controversia, inter executores testamentarios, & dictam monialem; Ista enim praetendebat, non solum mensuram praestationem jure legati contentam in testamento, ac alteram annuam à matre vivente praestari solitam vigore renunciationis, sed etiam legitimam, quam, non obstante renunciatione, ac dicta dispositione testamentaria, dicebat sibi à matre praeservatam fuisse; E converso autem, praetendebant executores, aliud non deberi, nisi maiorem praestationem mensuram scutorum 30. sub qua dicebant comprehensam esse alteram per testatricem viventem praestari solitam.

Cum autem concorditer, meum pro veritate consilium desuper expetierint; Contra executores circa praesentem imputationem prioris annuae praestationis debita in vim renunciationis, in posterius legatum, respondendum censui, tanquam in casu indubitabili voluntatis clarae, quae concurrente non intrant praesumptiones, conjecturae, & argumenta ad vulgarem text. in l. ille aut illo ff. de legat. 3. Licet enim DD. certent inter se, an & quando legatum censetur factum animo compensandi; Attamen est quaestio potius facti, quam juris, super constituendo scilicet regulam in dubio, seu desumendo ambiguum & obscuram voluntatem ex conjecturis; Ubi autem voluntas est clara, nemo dubitat, ex deductis per Menoch. lib. 4. praesumpt. 109. Mantica. de consuet. lib. 10. tit. 2. Alti grad. cons. 36. lib. 1. Rota decis. 41. par. 9. recen. dec. 257. & 312. par. 6. & pluries in sua materia sub tit. de legatis.

Neque alicujus ponderis esse dicebam motivum ex parte executorum excitatum, quod testatrix in codicillis non ordinasset determinatè, ut filiae alia jura praestarentur, dum solum loquuta fuit conditionaliter, quatenus competerebant; Siquidem ad hunc effectum necessaria non erat voluntas determinata, ut utrumque daretur, sed sufficebat exinde probari voluntatem testantis, quod legatum relatum non esset animo compensandi cum antecedenti debito ex contractu, quod remanet repetibile esse, & ex prioribus actionibus; Tunc enim dicebam intrare difficultatem, quando utrumque peterent jure dispositionis per eandem ultimam voluntatem, quia nempe prior esset inefficax; Utpote si testator dicat in codicillis, relinquo Tiro centum, & ultra 200. relicta in testamento, testamentum au-

tem sit imperfectum, seu aliàs invalidum, codicilli verò validi, an scilicet istorum jure integra 300. peti possint. Et de hoc agunt DD. apud Surd. dec. 285. num. 12. & 13. Rouit. decis. 87. num. 6. & sequen. Rota apud Buratt. decis. 799. num. 5. decis. 174. num. 40. par. 6. recen. Et in aliis, atque ad hunc effectum quaeri solet, an testator determinatè, vel conditionaliter loquutus fuerit.

Dictum verò motivum conditionalis loquutionis, rectè intrare dicebam contra monialem respectu legitimam, quam ipsa, ultra legatum praetendebat, quasi quod ita testatrix, per dictam codicillarem dispositionem, ei remisisset jus ex renunciatione quaesitum, eamque reintegraverit ad statum pristinum; Cum enim id ita importaret formalem retrodonationem, hinc proinde ad hunc effectum requiruntur, tam certa scientia juris quod remittenti competit, quam voluntas certa & determinata remittendi; Utrumque autem in praesenti deficiebat, dum testatrix conditionaliter loquuta erat de eo jure, quod competeat, & quatenus competeret; & tamen advertebam, ut sufficeret, quod verba essent dubia, & ambigua, ut excludenda veniret donatio regulariter in dubio non praesumenda; Ideoque extranea esse dicebam à casu ea, quae habentur deducta in praecedentibus, de restitutione suitati, & de agnitione illius, quae aliàs extranea sit, ob aliquam dispositionem etiam pro jure legitimam &c. cum ad istum effectum importantem formalem donationem juris certi competentis per contractum, voluntas etiam conjecturata, & qualis sufficiens reputetur; Hinc proinde concludendo utramque praetensionem minus subsistentem respondi, atque partes acquieverunt.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI

PRO

MONASTERIO CONVERTITARUM.

Responsum pro veritate.

Assignatio bonorum sum onere fideicommissi facta per patrem filiis in vita pro dote materna, & legitima, ac omni, & toto eo &c. An detractiones afficiat, adeo ut filii non possint eas liberas praetendere.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **F** Legitima cadit sub fideicommissio ordinato in assignatione, quam pater fecit filiis illam acceptantibus.
- 3 **D** Declaratur quando id procedat.
- 4 **B**ona, quae per patrem in vita fuerunt assignata filiis, an possunt gravari fideicommissio.

DISC. XXI.

A lexander de Barberiis, ad preces Pauli, & Julii Caesaris filiorum, eos emancipavit, atque cupiens obviare litibus, & controversiis, quae post ipsius mortem, inter eos, occasione divisionis haereditatis oriri possent, per actum inter vivos, eisdem distribuit, & assignavit nonnulla bona particulariter descripta in instrumento, quae

De LUCA
de
flamentis
et al.
CVI
9

quæ ipsi filiis præsentibus, & acceptantibus assignata esse voluit pro satisfactione dotis maternæ ac legitimæ, & cuiuscumque portionis de jure debitæ, ac generaliter pro omni, & toto eo &c. cum assertione per recipientes facta, quod bona sic assignata longè excederent valorem dictæ dotis maternæ, ac legitimæ, & quarumcumque prætensionum; Ea tamen lege, & conditione expressè adjectis, & acceptatis, ut omnia supradicta bona subjacere deberent quibuscumque substitutionibus, & fideicommissis per ipsum Alexandrum in testamento jam condito ordinatis, vel aliàs de novo ordinandis.

Cum autem ex Paulo fuisset superstes Jacobus, atque per ipsius mortem siue filiis, scripto hæredæ Monasterio Convertitarum, apertum esset fideicommissum a dicto Alexandro ordinatum ad favorem filiorum, seu descendentium dicti Julii Cesaris; Hinc orta est controversia, an dicto fideicommissio non obstante, Monasterio prædicto competere liberæ detractiones dotium maternas, ac legitimæ, & trebellianicæ; Atque super hoc pro veritate consultus.

Respondi, quod quando fideicommissum dispositivè, non autem relativè ordinatū esset in ipso assignationis contractu, per filios in omnibus acceptato, tunc pro non competentia detractionum probabilius respondendum veniret, ex iis, quæ per bona fundamenta in specie probat Peregr. conf. 40. num. 9. cum sequ. lib. 1. à quo totum mutuasse videtur (tacito auctore) Mangil. de impus. quest. 115. num. 51. cum sequen. Idque facilius, stante dictâ circumstantiâ, quod bona assignata longè excedebant dictarum detractionum valorem, cum tunc duplex concurrat commodum vinculi, seu oneris compensativū; Primò scilicet obtinendo plusquam eorum jura importarent; Et secundò in præventionem, obtinendo in vita id, quod sperare non poterant nisi post mortem patris, cui præmori poterant, ideoque magis eis expediret tales detractiones ita vinculatas obtinere, quam eas liberæ post dictum futurum incertum eventum expectare, ut observant Molina de primogenitura lib. 2. cap. 3. nu. 7. & 36. Hodiern. apud. Surd. decis. 322. num. 44. & sequen. Merlin. lib. 2. controuv. 34. num. 3. & habetur deductum in Romana donationis de Jordanis febr. de donat. disc. 1. & in decisionibus in ea causa editis.

Clarius quia ipsemet filius, cui assignatio prædicta facta fuit, vivens nunquam conquestus est, neque contrarium animum declaravit, expressè, vel etiam tacitè, quia nempe ageretur de sustinendis alienationibus per ipsum factis in hujusmodi detractiones referendis, vel debitis contractis, sed quæstio erat cum hæredæ contentente de causa lucrativa, & in quem satis de jure dubitatur an transeat facultas rejiciendi hujusmodi onus, ut habetur alibi hoc eod. tit. Unde propterea cali casu, quod scilicet fideicommissum dispositivum in ipso disponendi actu ordinatum esset, planum videbatur, ut dictæ detractiones quoque comprehenderentur, proindeque illarum separatio non competeret.

Verùm quia fideicommissum ordinatum erat in testamento jam condito, atque tenor assignationis ostendebat, quod pater noluerat aliquid addere dispositis in testamento, sed solum sollicitus fuit in bonis assignatis exprimi, ac respectivè acceptari onus fideicommissi in testamento jam condito adjectum, vel in alio faciendi adjiciendum; Hinc proinde contrarium probabilius respondendum censui, cum dicta assignatio esset simpliciter relativa, nullam in hoc continens novam dispositionem, per quam alterari voluerit id, quod ex testamento ordi-

nato, vel ordinando de jure restituendum veniret.

Reservatio etenim in dicto instrumento assignationis facta, aliud in effectu non videbatur continere, nisi providam cautelam, ne aliàs filii prætendere possent, ut bona per contraditum translativum dominii ex tunc eis quæsita, non caderent sub testamento ordinato, vel ordinando, utpote capiente bona per defunctum possessa de tempore mortis, juxta casum, de quo in his præcis terminis Rotæ Rheggen. bonorum. 23. Februarii 1646. & 23. Januarii 1647. coram Corrado, quarum prima est impressa decis. 387. par. 9. rec. & decis. 110. post Merlin. de legitima; Expressio autem satisfactionis pro dotibus matris & legitimæ, pariter fuit cautela, que tenebat in idem, ne scilicet, ultra dicta bona assignata, possent filii ex aliis prætendere dictas detractiones, ut juridicè potuissent, dum bona validè acceptè à filiis donata, non imputantur, ut in specie advertitur in proximè supra allegatis decisionibus, adeoque his inconvenientibus pater ita occurrere voluit, non autem quod habuerit animum disponendi de bonis, ac juribus propriis ipsorum filiorum, eaque fideicommissio supponere; Neque hæc observabam dictas contrarias auctoritates, cum illæ percutiant priorem casum supra distinctè, ubi scilicet fideicommissum, tunc in ipso met donationis, seu assignationis instrumento ordinatum esset, adeo ut dispositivè ibi pater loquutus esset, nec autem ubi relativè atque ad dictos alios fines, seu cautelas.

ROMANA
PRIMOGENITURÆ
DE COSTA.
PRO
PHILIPPO COSTA
CUM
OCTAVIO FRATRE

Causa disputata coram A. C. pendet in Rotæ.

An pater reportare possit à filio translativam cessionem legitimæ in ejus bonis, ut ut dici valeat sui ipsius, ejusque hæreditatis creditor cum jure fructuum, aliisque effectibus.

SUMMARY M.

- 1 **F**ili series.
- 2 **D**e cessione legitime, quam filius faciat ipsi patri viventi.
- 3 **C**essio facta per debitorem creditori, resolvitur in quietantiam.
- 4 **D**e casu, in quo cessio legitima facta ipsi pater, subsistat favore tertii, in quem pater disposuit.

DISC. XXII.

Juxta seriem, de qua in hac eadem causa sub tit. de servitutibus ad materiam ususfructus disc. 16. in controversia habita inter octavium, & Philippum fratres de Costa, ex diversis titulis successoribus Octavii Costæ senioris eorum avi, commissa causa per Signaturam gratiæ A. C. cum voto duorum Locumtenentium; Inter plures punctos fuit iste, an Octavius junior dicti Octavii senioris donatarius, ex ejus persona, ac juribus detrahere possit.